

CLXIV.

AD ROGERUM ABBATEM MONASTERII BB. PETRI ET PAULI
DOROBERN.

De confirmatione privilegiorum.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ROGERO abbati monasterii Beatorum Petri et Pauli Sanctique Augustini quod juxta metropolim Doroberniæ situm est, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Licet omnes Ecclesias ex injuncto nobis divinitus apostolatus officio diligere atque honorare generaliter debeamus et suam eis justitiam conservare, illis tamen propensiori cura nos convenit immingere quæ ad jus et proprietatem Ecclesiæ Romanæ specialiter pertinere noscuntur, cui auctore Domino deservimus. Hoc nimirum intuitu, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et monasterium in honore beatorum apostolorum Petri et Pauli a gloriosæ memoriæ Æthelberto Anglorum rege ad orientem Doroberniæ civitatis in suam sibi que succedentium regum, ejusdemque urbis præsulum sepulturam a fundamento constructum, et sub jurisdictione sedis apostolicæ sine medio constitutum, ad exemplar prædecessorum nostrorum felicitis memoriæ Bonifacii, Adeodati, Agathonis, Joannis, Calixti, Innocentii, Lucii, Eugenii, Alexandri, et Cælestini Romanorum pontificum sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et præsentis scripti privilegio communimus, ^C statuentes ut quascunque possessiones quæcunque bona monasterium ipsum in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata consistent. Libertatem quoque ab eisdem prædecessoribus nostris per authentica privilegia eidem venerabili loco concessam nos auctore Deo ratam et inconcussam in posterum volumus conservari; et sicut monasterium ipsum in initiis nascentis Christianæ religionis apud regnum Anglorum in monasticæ religionis observantia existit primum, ita nihilominus cum omnibus ad

A ipsum pertinentibus perpetuis futuris temporibus ab omni servitio liberum, ab omni mundiali strepitu maneat inconcussum, scilicet nec ecclesiasticis conditionibus sive angariis quibuslibet obsequiis sæcularibus aliquo modo subjaceat, neque ullus omnino in ejusdem monasterii dominium quolibet modo se ingerat, vel quamlibet imperandi sibi vindicet potestatem, vel aliquas molestias inferat, consuetudinem imponat, aut etiam in eo Missarum solemniam, nisi ab abbate et fratribus invitatus, celebrare præsumat. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate vel tuorum quolibet successorum, nullus ad ejusdem loci regimen extraneus assumatur; nisi forte, quod absit, in loco ipso idonea persona ad hujusmodi officium non poterit reperiri; sed ^B de congregatione ipsa, et quem communis consensus fratrum seu pars consilii sanioris propria sibi elegerit voluntate, sine aliqua professionis exactione in monasterio benedicatur eodem. Hæc igitur omnia, sicut a jamdictis prædecessoribus nostris constituta et privilegiorum suorum sunt munimine roborata, ita et nos vobis vestrisque successoribus et per vos eidem monasterio in perpetuum præsentis scripti pagina confirmamus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Datum Laterani, per manum Blasii S. R. Ecclesiæ subdiaconi et notarii, 11 Non. Novembris, indictione v, Incarnationis Dominicæ anno 1202, pontificatus vero Domini Innocentii papæ III, anno quinto.

ACTA VARIA.

Acta quæ sequuntur, cum multum utilia sint ad intellectum epistolæ 100, et nondum edita sint, visum est hic edere, descripta ex veteri chartulario episcoporum Parisiensium.

Littera abbatis et conventus Sanctæ Genovefæ Parisiensis facta inter ipsos et episcopum Parisiensem super jure parochiali Sanctæ Genovefæ et super procurationibus episcopi super ecclesia Sanctæ Genovefæ in civitate et aliis ecclesiis Sanctæ Genovefæ prædictæ.

Omnibus Christi fidelibus ad quos litteræ præsentis pervenerint, JOHANNES abbas totusque conventus beate Genovefæ Parisiensis, salutem in Domino.

(634) *Sainte-Geneviève des Ardents.*

PATROL. CXXIV.

^D Cum inter nos et Ecclesiam nostram ex una parte et virum venerabilem dominum Odonem episcopum, et Ecclesiam Parisiensem ex altera, super jure parochiali in parochia de Monte controversia vertetur et quæstione possessionis per examen sedis apostolicæ jam decisa, proprietatis quæstio superesset delegatis judicibus ab apostolica sede commissa; cum etiam tam super ecclesia Sanctæ Genovefæ (634) in civitate Parisiensi sita, in qua unum de ca-

nonicis nostris institui petebamus, quam super A
procuracionibus quas ab Ecclesiis nostris parochia-
libus in Parisiensi diœcesi constitutis memoratus
episcopus exigebat, inter nos et ipsum contentio
fuisse orta, tandem ad unitatem aspirantes et pacem
de querelis præmissis, videlicet tam super posses-
sione quam proprietate juris parochialis seu episco-
pali in parochia supradicta, Ecclesia quoque Sanctæ
Genovefæ de civitate necnon et procuracionibus
supradictis, in viros venerabiles Fulconem camera-
rium et Hugonem Forre canonicum Ecclesiæ nostræ,
Gaufridum de Lenda canonicum Parisiensem et
magistrum Nicolaum Carnotensem, aut magistrum
Bernardum canonicum Parisiensem loco magistri
Nicolai, si dominus episcopus maluerit, absolute
compromisimus et præcise, quidquid super præta-
xatis querelis statuerint sine contradictione pro no-
bis et Ecclesia nostra, non obstante sententia, pri-
vilegio seu instrumento alio suscepturi et perpetuo
servaturi, ita quod nec duorum nec trium ex ipsis
sine consensu quarti sententia robur habebit, sed
quod pariter ab ipsis quatuor fuerit ordinatum, firmum
et stabile permanebit. De aliis vero rebus ac
redditibus nostris vel episcopi memorati pro bono
pacis eisdem arbitris addere vel subtrahere, dare seu
commutare licebit. Præfixum est etiam tempus infra
quod arbitrium proferetur, octavæ videlicet Pentecostes
instantis, ita quod nisi infra eundem termi-
num fuerit prolatum arbitrium, ex tunc compro-
missio non tenebit, sed ad iudices a summo ponti-
fice constitutos litigaturi coram ipsis libere revertemur.
Hanc itaque compromissionem dominus
episcopus in verbo episcopi et ego Joannes abbas
in verbo sacerdotis et periculo animæ meæ nos bona
fide promisimus et concessimus servaturos. Poena
est insuper ducentarum marcarum adjecta memorato
episcopo solvendarum a nobis, si nos, quod ab-
sit! a compromisso resilire contingeret. In hujus
itaque firmitatem et evidentiam præsentibus litteras
feri fecimus et sigillorum nostrorum impressione
muniri. Actum anno incarnati Verbi 1202, V Kalendas
Junii.

Littera archidiaconorum Parisiensium super eodem.

Omnibus Christi fidelibus præsentibus litteras inspec-
turis, MAURICUS et HAMERICUS archidiaconi Parisien-
ses, salutem in Domino.

Noverit charitas vestra quidquid venerabilis pater
et dominus noster Odo Parisiensis episcopus super
querelis quæ vertuntur inter ipsum et nos ex una
parte, et virum venerabilem Joannem abbatem et
Ecclesiam Sanctæ Genovefæ ex altera, iudicio vel
compositione seu transactione fecerit nos ratum ha-
bituros et firmiter servaturos. In cuius rei evidentiam
sigillorum nostrorum testimonium præsentibus litte-
ris apposuimus.

*Littera Odonis Parisiensis episcopi de præsentatione
facta per abbatem Sanctæ Genovefæ ad præsentan-
dum Theobaldum canonicum Sanctæ Genovefæ epis-
copi Parisiensi, et de juramento facto a dicto Theo-
baldo prædicto episcopo.*

Odo Dei gratia Parisiensis episcopus, omnibus
præsentibus litteras inspecturis, in Domino salutem.

Notum facimus quod per Amauritum canonicum
Sanctæ Genovefæ de Monte, qui nobis tradidit litte-
ras Joannis abbatis Sanctæ Genovefæ apertas,
ex parte ejusdem abbatis nobis fuit præsentatus
Theobaldus canonicus Sanctæ Genovefæ ad curam
animarum de Monte, et idem Theobaldus curam ani-
marum ejusdem parochiæ suscepit a nobis et præ-
sentibus sacrosanctis Evangeliiis et deosculatis ab
eodem promisit nobis sicut episcopo Parisiensi in
verbo sacerdotis et super ordinem suum justitiam,
obedientiam et fidelitatem, quamdiu regeret parochiam
memoratam. Hoc autem totum factum est Parisius
in capella nostra superiori, præsentibus Archem-

A baldo decano Bituricensi et magistro Jordano socio
ejus, Gaufrido de Lenda, magistro Lotherio, ma-
gistro Bernardo, magistro Gaufrido de Pissiaco, ma-
gistro Nicolao Gregorio Radulpho de Liniensis, Gui-
done archipresbytero et Leodegario clerico ejus,
Odone presbytero de Viceour, Petro nepote Engolis-
mensis episcopi, Roberto Bituricensi, Petro de Li-
neriis clerico, Nivelone Joanne clerico magistri Lo-
therii, Odone de Sancto Mederico, Willelmo Escua-
col, Joanne Maurino, tunc etiam præsentato ab eo-
dem Willelmo, fratre Otranno et fratre Petro de Sancto
Lazaro. In cuius rei memoriam præsentem chartam
sigilli nostri fecimus impressione muniri. Actum
anno gratiæ 1202, mense Junio, pontificatus nostri
anno quinto.

*Littera G. abbatis sancti Benedicti Floriacensis, can-
toris Carnotensis et J. magistri scholarum Aure-
lianensium, iudicum a Domino papa datorum super
quadam sententia ab ipsis data inter episcopum Pa-
risiensem et abbatem Sanctæ Genovefæ Parisiensis.*

G. Dei gratia Sancti Benedicti Floriacensis abbas
G. cantor Carnotensis, et J. magister scholarum Au-
relianensium, omnibus ad quos litteræ istæ pervene-
rent, salutem in Domino.

Mandatum summi pontificis ad nos sub hac forma
descendit: INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei,
dilectis filiis Floriacensi abbati, magistro scholarum
Aurelianensium et cantori Carnotensi, salutem et apo-
stolicam benedictionem. — Inter venerabilem fratrem
nostrum Parisiensem episcopum et dilectum filium ab-
batem Sanctæ Genovefæ super possessione juris paro-
chialis in parochia de Monte controversia quondam
mota et per delegatos apostolicæ sedis ad nos intracta
causa remissa, eam, salva quæstione proprietatis,
curavimus sententialiter definire, sicut ex rescripto
apostolico perpenditur evidenter. Ne autem videamur
inutiliter laborasse si sententia nostra non fuerit adim-
pleta, executionem ipsius vobis de consensu partium
duximus committendam, per apostolica vobis scripta
mandantes quatenus utramque partem ad parendum
legitime inducentes, monitione præmissa, per censuram
ecclesiasticam, appellatione remota, compellere
procuretis; contradictores, si qui fuerint, vel rebelles
ut a sua præsumptione desistant, distractione simili
compellentes; nullis obstantibus litteris, si quæ appa-
uerint præter assensum partium a sedē apostolica
impetratæ. Quod si non omnes iis exsequendis potuerit
interesse, tu ea, fili abbas, cum eorum altero nihil-
ominus exequaris. — Datum Anagniæ 1x Kal. Janu-
arii, pontificatus nostri anno quarto. Inspecita igitur
sententia summi pontificis, intelleximus inter
Parisiensem episcopum et Ecclesiam suam ex una
parte et abbatem et Ecclesiam de Monte ex altera,
super possessione juris parochialis in parochia de
Monte controversiam emersisse, talem scilicet: Dicebat
enim episcopus quod presbyter qui parochianis
de Monte divina pro tempore ministrabat, etiamsi
D esset canonicus regularis, a Parisiensi episcopo curam
parochiæ recipiebat, et parochianos de Monte ad
nutum episcopi vel archidiaconi citabat, vocabat,
ligabat pariter et solvebat, et si quis excommunicatus
esset ab episcopo vel archidiacono vel etiam inter-
dictus, presbyter ipse eum non admittebat aliquatenus
ad divina; et in possessione totius juris parochialis
se et prædecessores suos integre fuisse dictus episcopus
asserere. Cum itaque dominus papa possessionem juris
episcopalis seu parochialis tam in prædictis quam in
omnibus aliis in tota parochia de Monte adjudicasset
episcopo memorato, exceptis duntaxat interdicto burgi
et institutione et destitutione sacerdotis, in quibus
duobus articulis abbas fuerat absolutus, convenientes in
Ecclesia Sanctæ Genovefæ, populo parochiæ convocato,
deinde in capitulo Sanctæ Genovefæ præsentibus
abbate et canonicis, taliter sumus mandatum apostolicum
executi. Præcepimus siquidem prædicto Parisiensi episcopo aucto-

ritate apostolica ne burgum Sanctæ Genovefæ interdictio supponeret et ne presbyterum in prædicta parochia institueret vel destitueret; abbati vero et canonicis ne inepedian episcopum vel archidiaconum Parisiensem, qui in omnibus quæ supra petita dicuntur et aliis parochialibus, exceptis duobus supradictis, in quibus abbas fuerat absolutus, possessione sibi a domino papa adjudicata et eidem episcopo præsentanti a nobis auctoritate apostolica assignata libere utantur. De presbytero etiam, quicumque ipsi parochiæ divina pro tempore ministrabit, præcepimus ut in his quæ supra diximus fuisse petita et omnibus aliis ad jus episcopale vel parochiale spectantibus, exceptis supradictis duobus, episcopi vel archidiaconi mandatum adimpleat et fideliter exequatur. Salva utriusque partium quæstione proprietatis, sicut in apostolica sententia continetur. Ut autem mandatum apostolicum et executionis nostræ series in omnibus supradictis inviolabiliter observetur, tam prædictos episcopum et archidiaconum quam abbatem et canonicos de Monte, presbyterum etiam qui pro tempore illi parochiæ ministrabit et omnes alios tam clericos quam laicos qui prædictæ sententiæ apostolicæ vel huic executioni nostræ rebelles seu contradictores extiterint excommunicavimus.

Actum Parisius anno incarnati Verbi 1201, mense Martio.

Littera formæ pacis et compositionis inter dominum Odonem episcopum Parisiensem et abbatem et ecclesiam Sanctæ Genovefæ.

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Amen. Hæc est forma compositionis et pacis inter dominum Odonem episcopum et Ecclesiam Parisiensem ex una parte, et Joannem abbatem et Ecclesiam Sanctæ Genovefæ ex altera, super querelis quas dictus episcopus movebat de jure parochiali in parochia de Monte et procuracionibus quas in parochialibus Ecclesiis canonicorum de Monte petebat, et e contra canonici de Monte adversus episcopum super capella Sanctæ Genovefæ sita in civitate Parisiensi, scilicet quod Parisiensis episcopus habeat omne jus episcopale seu parochiale in tota parochia de Monte, et presbyter qui illi parochiæ spiritualia pro tempore ministrabit, etiamsi sit canonicus regularis, præsentabitur episcopo et ab eo curam recipiet animarum, et parochianos ipsius parochiæ ad mandatum episcopi vel archidiaconi citabit, vocabit, ligabit pariter et solvet, chrisma et oleum ad opus parochiæ ad Ecclesia Parisiensi recipiet, ad synodum etiam veniet, nec tamen circatum vel synodaticum reddet. Item licebit episcopo et archidiacono in singulis de prædicta parochia et in omnibus interdicti et excommunicationis ferre sententiam; quæ si lata fuerit, presbyter qui illi parochiæ deserviet excommunicatos seu interdictos de ipsa parochia non admittet; tamen, illis exclusis, in altari parochiali quod est intra majorem ecclesiam nihilominus celebrabit. Sed nec alios interdictos vel excommunicatos ab episcopo vel archidiacono, undecunque fuerint, nullo unquam tempore ipse vel alius in altari parochiali recipiet aliquatenus ad divina. Ab hac autem generalitate exceptæ erunt ab omni interdictione episcopi et archidiaconi viginti personæ inter servitores et garciones infra ambitum canonicorum habitantes, comedentes, cubantes et levantés, scilicet unus janitor, duo quadrigarii, duo cursores, unus hostelarius, unus carpentarius, unus hortolanus, quatuor in servitio furni, quatuor in servitio coquinæ, unus sarcinator, unus vigil, unus matricularius, unus infirmarius et extra septa canonicorum sex servitores, scilicet, tres escuerii abbatis, unus serviens capicerii, unus clausarius vinearum, unus tonelarius. Nullus autem viginti sex prædictorum viarius poterit esse vel major burgi, ita ut prædicta gaudeat libertate. In his siquidem prædictis viginti sex personis, aut in illis quæ in locum earum per

A abbatem fuerint subrogatæ, nullam episcopus vel archidiaconus potestatem habebit, nisi de earum matrimonio separando agatur. Illa etenim causa pleno jure ad episcopum et archidiaconum pertinebit. Uxores autem prædictorum sex servitorum in parochia de Monte extra canonicorum septa manentium jurisdictioni episcopi et archidiaconi in omnibus spiritualibus subiacebunt; eo salvo ut pro forefactis maritorum suorum interdicti vel excommunicari non possint, et quando in parochia positum fuerit interdictum, liceat ipsis sicut et viris earum in altari parochiali audire divina. In prædicta autem parochia de Monte neque episcopo sine consensu canonicorum, neque canonicis sine episcopo, novam ecclesiam seu capellam ædificare licebit. In augmentum vero prædictæ parochiæ dedit episcopus ad habitandum vineam suam de brunello, ita ut omnes qui in loco illo habitaverint, cum aliis parochianis de Monte a presbytero parochiæ supradictæ divina percipiant sacramenta, et ad episcopum et archidiaconum pleno jure pertineant. Similiter et illi qui habitabunt in clauso quod dicitur mali vicini, si quando illud inhabitari contigerit. Præterea ecclesiam de Roissiac dedit episcopus canonicis memoratis ad eorum usum perpetuo possidendam, cum additamento villæ quæ dicitur Vallis Derlandi; in qua villa licebit prædictis canonicis de Monte, si voluerint, ædificare capellam, episcopi tamen jurisdictioni subjectam et tam in ecclesia de Roissiac quam in ipsa capella, sicut et in aliis eorum ecclesiis parochialibus, ad curam animarum recipiendam presbyterum episcopo præsentabunt. De procuracionibus autem quas episcopus in eorum ecclesiis exigebat ita statum est, ut ecclesiæ de Jausseigny, de Espinolio, de Vaunis, de Nanturra, de Rooneyo, et Sancti Medardi, a procuracionibus episcopi libera sint penitus et immunes. Verum in ecclesia de Roissiac quatuor libras Parisiensis monetæ accipiet prædictus episcopus annuatim; de quibus procuracionem sibi parabit episcopus unam vel plures in ipsa ecclesia de Roissiac vel in qua voluerit prædictarum. Prædicti quoque canonici Sanctæ Genovefæ, ut omnis amoveatur annuente Domino materia seditionis et scandali, capellam Sanctæ Genovefæ sitam in civitate Parisiensi dederunt episcopo et successoribus ejus in perpetuum liberam et quietam, nullo sibi in ea jure retento, ut possit ipse vel ejus successores de prædicta capella pro sua voluntate disponere. Præbendam quoque et vicariam quas prædicti canonici in ecclesia Beatæ Mariæ Parisiensis habebant, prædicto episcopo et ejus successoribus quietaverunt, nihil omnino sibi juris in prædicta præbenda seu vicaria reservantes. Hæc autem omnia ita in perpetuum servabuntur, non obstante sententia summi pontificis quam pro se Parisiensis episcopus inducebat, vel aliis quibuslibet munimentis ab alterutra partium impetratis vel in posterum impetrandis. In hujus rei testimonium et perpetuam firmitatem duo scripta in eundem tenorem confecta sunt; quorum alterum habebit Ecclesia Parisiensis sub sigillis duobus, abbatis videlicet et capituli Sanctæ Genovefæ; et reliquum habebit ecclesia de Monte similiter sub duobus sigillis, episcopi scilicet et capituli Beatæ Mariæ Parisiensis.

Actum anno incarnati Verbi 1202, mense Junio.

Littera Eliæ abbatis Sanctæ Columbæ Senonensis et Joannis magistri scholarum Aurelianensium commissariorum sedis apostolicæ super confirmatione compositionis et pacis prædictæ.

Universis Christi fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit, ELIAS abbas Sanctæ Columbæ Senonensis et JOANNES magister scholarum Aurelianensium, æternam in Domino salutem.

Cum rescriptum ad nos apostolicum emanasset ut compositionem quæ inter venerabiles viros dominum Odonem Parisiensem episcopum et Joannem Sanctæ Genovefæ abbatem et eorum ecclesias

ac capitula intercessit, sicut sine pravitate facta A fuerat et a partibus sponte recepta, dummodo non vergeret in præjudicium sedis apostolicæ, confirmaremus, nos adhibito nobis consilio peritorum, formam compositionis ipsius tam episcopi quam abbatis et capitulorum suorum munitam sigillis diligenter inspeximus; cuius tenorem de verbo ad verbum præsentis paginæ duximus inserendum; videlicet quod Parisiensis episcopus habeat omnè jus., etc., ut in præcedenti usque ad finem. Facta igitur inquisitione plenaria super iis de quibus summus pontifex mandaverat a nobis inquiri, compositionem ipsam sine pravitate factam et a partibus sponte receptam invenimus, et Ecclesiam Sanctæ Genovefæ in nullo damnificatam, nihilque quod in præjudicium sedis apostolicæ vergeret invenimus attentatum. Ideoque eandem compositionem, sicut in scriptis authenticis continetur et superius est expressa, auctoritate apostolica confirmamus.

Actum, anno Domini 1202.

Littera formæ compositionis et pacis inter dominum Odonem episcopum et Ecclesiam Parisiensem ex

Sequentem quoque epistolam Innocentii III, qua, post relationem Eliæ abbatis Sanctæ Columbæ Senonensis et J. magistri scholarum Aurelianensium, quos in hac causa delegaverat, compositionem istam confirmat, visum est isthic addere, quamvis data sit anno sexto pontificatus. Adduntur etiam litteræ Odonis episcopi Parisiensis, ex quibus constat eum decano et capitulo Parisiensi concessisse præbendam et vicariam quam abbas et capitulum Sanctæ Genovefæ habebant antea in cathedrali ecclesia Parisiensi.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Parisiensi et dilectis filiis abbati Sanctæ Genovefæ eorumque capitulis, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum inter vos super jure parochiali in parochia de Monte, super (635) capella Sanctæ Genovefæ sita in civitate Parisiensi, et super procuracionibus quas tu, frater episcopo, in parochialibus ecclesiis tuæ diocesis ad prædictam ecclesiam Sanctæ Genovefæ de Monte spectantibus requirebas, fuisset quæstio diutius agitata, et post labores varios et expensas multiplices quas propter hoc sustinuitis utrinque, mediantibus bonis viris, salva tamen apostolicæ sedis reverentia, amicabilem fuerit compositione sopita, tandem vobis humiliter postulanti- bus ut eidem compositioni vobis et ecclesiis vestris nostræ manum confirmationis apponere dignaremur, dilectis filiis Eliæ abbati S. Columbæ Senonensis et J. magistro scholarum Aurelianensium (636) nostris dedimus litteris in mandatis ut si compositionem ipsam sine pravitate provide factam cognoscerent et hinc inde sponte receptam, nec in præjudicium apostolicæ sedis, ad quam ecclesia Sanctæ Genovefæ nullo mediante pertinere dignoscitur, redundaret, vice nostra eam auctoritate apostolica confirmarent, id nobis postmodum per suas litteras insinuantes, ut et nos confirmaremus eandem cum essemus plenius per eorum relationem instructi. Qui, sicut obedientiæ filii, legitime in commisso sibi negotio procedentes, forma compositionis ejusdem et privilegiis ecclesiæ Sanctæ Genovefæ diligenter inspectis, compositionem ipsam inveniētes secundum quod præmissimus factam et hinc inde receptam, eam auctoritate nostra confirmare curarunt, sicut in eorum litteris plenius perspeximus contineri. Unde pari desiderio et unanimi voluntate nobis humiliter supplicastis ut eidem composi-

una parte et Joannem abbatem et Ecclesiam Sanctæ Genovefæ ex altera.

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Amen. Hæc est forma compositionis et pacis inter dominum Odonem episcopum et Ecclesiam Parisiensem ex una parte, etc., ut in præcedenti compositione usque ad finem. Ego Joannes abbas Pontiniacensis authenticum scriptum inspexi munitum sigillis abbatis Sanctæ Genovefæ et capituli, in quo idem de verbo ad verbum continebatur quod superius continetur. Et in hujus rei testimonium præsentis paginæ sigillum meum apposui. Ego Girardus abbas Sacri Portus, Cisterciensis ordinis, authenticum scriptum inspexi munitum sigillis abbatis Sanctæ Genovefæ et capituli, in quo idem de verbo ad verbum continebatur quod superius continetur. Et in hujus rei testimonium præsentis paginæ sigillum meum apposui. Ego Sebonius abbas Sancti Sulpitii Cisterciensis ordinis authenticum scriptum inspexi munitum sigillis abbatis Sanctæ Genovefæ et capituli, in quo de verbo ad verbum continebatur quod superius continetur. Et in hujus rei testimonium præsentis paginæ sigillum meum apposui.

tioni manum confirmationis nostræ de benignitate sedis apostolicæ apponere dignaremur. Nos igitur quod per delegatos eosdem secundum formam mandati nostri factum est ratum et firmum habentes, sæpeditam compositionem sine pravitate provide factam et a vobis sponte receptam, ut in scriptis authenticis exinde confectis plenius continetur, auctoritate apostolica confirmamus. Nulli ergo, etc.

Datum Laterani, vii Kal. Aprilis, pontificatus nostri anno sexto.

Ono Dei gratia Parisiensis episcopus, omnibus Christi fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit, æternam in Domino salutem.

Ad universorum notitiam volumus pervenire quod cum venerabiles viri abbas et capitulum Sanctæ Genovefæ præbendam et vicariam quam in ecclesia Beate Mariæ Parisienses habebant, nobis et successoribus nostris ratione compositionis quæ inter nos et ipsos intercesserat contulissent penitus et quitassent, nos postmodum tam præbendam quam vicariam memoratam dilectis fratribus nostris Hugoni decano et capitulo Parisiensi concessimus et quittavimus perpetuis temporibus possidendam, ut tam de præbenda quam vicaria eisdem prout voluerint liceat ordinare; ita tamen quod capitulum supradictum, præter decem libras Parisiensis monetæ quas matriculariis sacerdotibus in Ecclesia nostra a nobis noviter institutis habendas perpetuo contulerunt, eisdem matriculariis septem libras Parisienses, et post cessionem vel decessum magistri Alberti sexaginta solidos ejusdem monetæ annualim solvere tenebuntur. Ut igitur donatio ista et concessio perpetuo robore convalescat, præsentem chartam sigilli nostri fecimus impressione muniri.

Actum anno incarnati Verbi 1204, pontificatus nostri anno septimo.

Supra, in epistola 128, legitur Willelmum dominum Montispessulani postulasse ab Innocentio III ut liberos quos ex superinducta susceperat legitimationis dignaretur titulo decorare, exemplumque adductum fuisse Philippi Aug. Francorum regis, cujus liberos ex superinducta susceptos idem pontifex restituerat natalibus. Puto autem gratum me facturum studiosis istarum rerum si litteras Innocentii de legitimatione prohis regis hic data occasione edidero, simulque quæ ab episcopis Gallicanis gesta apud nos sunt post acceptas illas Innocentii litteras.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus universis archiepiscopis et

episcopis per regnum Franciæ constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

(635) Sainte-Geneviève des Ardents.

(636) Vide supra epist. 100.

Apostolica sedes, quæ Deo disponente cunctorum A fidelium mater est et magistra, prædecessorum nostrorum temporibus diversis causis inspectis, cum quibusdam minus legitime genitis dispensavit etiam ex adulterio procreatis; quos ad actus spirituales legitimans, in pontifices quoque promoveri concessit. Cum igitur major idoneitas in spiritualibus quam in sæcularibus requiratur, dubitari non debet quin ipsa tales ad actus legitimare valeat sæculares, præsertim ad petitionem eorum qui præter Romanum pontificem alium inter homines superiores minime recognoscunt habentem hujusmodi potestatem. Quoniam ergo charissimus in Christo filius noster, Philippus rex Francorum, præter primogenitum suum, quem de conjuge prima suscepit, aliorum prolem non habet nisi puerum et puellam quos ei nobilis mulier quondam filia nobilis viri ducis Meraniæ peperit nuper defuncta, de sua posteritate provide cogitans a nobis humiliter postulavit ut eos legitimare per favorem sedis apostolicæ curarem, vehementer affirmans quod postquam venerabilis frater noster Guillelmus Remensis archiepiscopus, Sanctæ Sabinae cardinalis, tunc apostolicæ sedis legatus, inter eum ac charissimam filiam nostram Ingeburgem reginam Francorum illustrem divortii sententiam promulgavit, licet ipsa sententia per sedem apostolicam postmodum fuerit revocata propter judiciarium ordinem non servatum, nulla tamen ad ipsum de alia non duenda prohibitio facta pervenit, et propter probationes affinitatis exhibitas coram eodem archiepiscopo, quas idem rex veras esse credebat, inter eum ac præfatam nobilem putabat esse vinculum conjugale, quanquam nostra fuerit auctoritate compulsus ut et ipsam dimitteret et reginam reciperet memoratam. Nos igitur attendentes in eo devotionis constantiam et fidei puritatem quam a progenitoribus erga Romanam Ecclesiam quasi quodam hæreditario jure contraxit, ut tam honori regis dignitatis C quam utilitati et necessitati regni Franciæ provide consulamus, prædictos puerum et puellam de speciali gratia legitimationis titulo de communi fratrum nostrorum consilio decoramus, ut nullus eis in naturalibus defectus obsistat; ita videlicet ut per hoc nullum eidem regi vel præfatæ reginæ in

matrimoniali causa præjudicium generetur. Vos ergo quod super hoc a nobis est provida deliberatione statutum, et vos ipsi firmiter observetis, et ab aliis faciatis per censuram ecclesiasticam inviolabiliter observari; et cum ab eodem rege fueritis requisiti, secundum formam præscriptam solemniter publicetis.

Datum Anagninæ iv Nonas Novembris, pontificatus nostri anno quarto.

Litteræ episcoporum Gallicanorum.

Ovo Dei gratia Parisiensis Ecclesiæ minister humilis, omnibus ad quos præsentis litteræ pervenerint, tam clericis quam laicis, in perpetuum.

Noverit universitas vestra quod nos vidimus authenticum sanctissimi Patris nostri Innocentii papæ, in quo continetur quod ipse filium et filiam excellentissimi domini nostri Philippi regis Francorum, quos ipse suscepit de Agnete filia nobilis ducis Meraniæ, legitimationis titulo decoravit, ut nullus ex natalibus eis defectus obsistat. Nos vero, tanquam sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ devoti filii, mandatum apostolicum humiliter suscipientes, eosque legitimos habentes, auctoritate apostolica, cujus in hac re mandatum suscepimus, excommunicavimus et anathematizavimus et a liminibus sanctæ matris Ecclesiæ sequestravimus omnes illos qui aliquo modo huic sanctioni apostolicæ attentaverint contraire vel in aliquo derogare.

Actum publice Senonis, anno gratiæ 1201, mense Januario.

In eundem modum Petrus archiepiscopus Senonensis, Garnerius episcopus Trecentis, Ansellus Meldensis, Guillelmus Nivernensis, Hugo Aurelianensis, Hugo Autissiodorensis, ita quod unusquisque seorsim. Datum, ut supra.

In eundem modum Guillelmus archiepiscopus Bituricensis et Robertus episcopus Claromontensis, ita quod unusquisque seorsim. Datum Biturigis, anno 1201, mense Januario.

In eundem modum Robertus episcopus Laudunensis, Philippus Bellovacensis, Stephanus Noviomensis, Lambertus Morinensis, et Aymarus Suessionensis, ita quod unusquisque seorsim. Datum Remis anno 1210, mense Februario.

Hic in editione Baluzii interseritur Registrum Innocentii III super negotio Romani imperii; nos ad calcem Regestorum amandamus. EDIT.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

PROLEGOMENA.

Baluzii epistola nuncupatoria. 1
Ejusdem præfatio. iii
Bregigny et Laporte Duthell monitum. vii
Notitia ex Conciliis. xi
Gesta Innocentii III. xv

INNOCENTII III REGESTA SIVE EPISTOLÆ.

LIBER PRIMUS. — Pontificatus anno I, Christi 1198.

I. — De legitima sui electione, quæ ut fausta reipublicæque salutaris existat, omnes Deum orare jubet. (v Id. Jan.) 1

II. — Regi Francorum. — Ut in religione catholica et Romanæ Ecclesiæ observantia permaneat. 2

III. — Abbatibus, prioribus et aliis religiosis in regno Franciæ constitutis. — Ut pro recens electo pontifice Deum orent. 3

IV. — Parisiensi episcopo. — Ut illustrem Francorum regem moneat et inducat ad recipiendam reginam uxorem suam, quam ejecerat. 5

V. — Strigoniensi archiepiscopo. — De dilatione voti sui pro negotio regni Hungariæ. 5

VI. — Eidem. — De reformatione monasterii de Teletqui. 5

VII. — Abbati sancti Martini. — De conspuratione facta contra Henricum regem Hungariæ. 6

VIII. — Ferrariensi episcopo. — De observatione constitutionum factarum ab ipso in monasterio de Nonantula. (ii Non. Febr.) 6